

Vergaderjaar 2018–2019

29 893

Veiligheid van het railvervoer

Nr. 240

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2019

Met deze brief wil ik u informeren over een aantal ontwikkelingen op het gebied van veiligheid op het emplacement Kijfhoek: algemeen beeld, het rapport over de veiligheidssituatie en -cultuur, het rapport over de staat van de infrastructuur en het voorgenomen besluit over de bereikbaarheid van de hulpdiensten (waaronder de aanleg van calamiteitenwegen). Beide rapporten zijn bijgevoegd¹.

Algemeen beeld

Vorig jaar zomer hebben zich meerdere incidenten voorgedaan op Kijfhoek, die met uw Kamer zijn gedeeld². ProRail en de betrokken aannemer spannen zich sindsdien in om de veiligheidssituatie te verbeteren. ProRail heeft een Integraal Manager Kijfhoek aangesteld die verantwoordelijk is voor het verbeteren van de veiligheid op en rond Kijfhoek en het onderhouden van een duurzame relatie met de omgeving. Daarnaast zijn werkprocedures aangescherpt en is het eigen toezicht geïntensiveerd.

De bevindingen van het incident van 15 juni 2018 zijn aanleiding geweest voor de ILT om begin augustus de onderhoudswerkzaamheden op Kijfhoek onder verscherpt toezicht te plaatsen³. Hierbij heeft de ILT 100% controles uitgevoerd op de risicoanalyse, instructie en werkenden ten behoeve van de schouw en spoedeisende werkzaamheden. Begin oktober 2018 constateerde de ILT dat de situatie was verbeterd en zijn de 100% controles afgeschaald (met uitzondering van storingsherstel werkzaamheden). ILT en ProRail zijn met elkaar in gesprek over het volledig opheffen van het verscherpt toezicht. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport over veiligheidssituatie en -cultuur (zie hieronder) worden hierbij betrokken.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Kamerstuk 29 893, nr. 237.

³ Kamerstuk 29 893, nr. 237.

Rapport veiligheidssituatie en -cultuur

Naar aanleiding van de incidenten op Kijfhoek in de zomer 2018 heeft ProRail besloten een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de veiligheidssituatie en -cultuur op Kijfhoek. De resultaten van dit onderzoek zijn bijgevoegd. Hieruit blijkt dat incidenten onder meer veroorzaakt werden door de complexe inrichting van het heuvelproces en de verschillende verantwoordelijkheden van de diverse partijen op Kijfhoek. Een belangrijk punt is in hoeverre veiligheid op Kijfhoek binnen het management van de organisatie van ProRail aandacht kreeg. Dat gebeurde nog onvoldoende. Tegelijk constateren de onderzoekers dat sinds de zomer van 2018 verbeteringen in de aanpak van de betrokken partijen hebben voorgedaan. Ze constateren dat de feitelijke risico's voor de externe veiligheid rond het emplacement beperkt zijn en dat er geen structureel probleem is met de veiligheidscultuur (het risicobewust omgaan met veiligheid door medewerkers). De medewerkers op Kijfhoek hebben volgens de onderzoekers, in tegenspraak met wat veelal gesuggered is, een hoog risicobewuste wijze van omgaan met veiligheid. Ter verbetering van de aandachtspunten hebben de onderzoekers aanbevelingen gedaan, zoals partijen op Kijfhoek voldoende kennis en financiële middelen te bieden om het heuvelproces zo veilig mogelijk te kunnen laten functioneren. ProRail ziet de noodzaak om op de door de onderzoekers aangedragen punten te verbeteren. In hun aanbiedingsbrief bij het rapport geeft ProRail aan de aanbevelingen op te pakken en hieraan de komende maanden invulling te geven. Ik zal uw Kamer over de voortgang ervan in het najaar informeren.

Staat van de infrastructuur

De ILT heeft in 2019 – in aanvulling op het eerder aan uw Kamer gestuurde onderzoek naar de fysieke kwaliteit van de infrastructuur – ook naar de fysieke kwaliteit van de infrastructuur op Kijfhoek gekeken. Net als landelijk het geval is, voldoet het grootste gedeelte van de spoorweginfrastructuur aan de onderhoudsnorm van ProRail (94,6% tegen 96,3% landelijk). De ILT trof nergens acuut onveilige situaties aan. Naast het landelijke aandachtspunt voor betere risicobeheersing vraagt de ILT ook aandacht voor de aanpak van wissels op doorgaande sporen in verband met overschrijding van de onderhoudsnorm. Het aantal wissels dat aan de onderhoudsnorm voldoet op Kijfhoek ligt onder het landelijk gemiddelde (87,2% tegenover 97,7%). Er speelt geen acuut risico, maar er bestaat de mogelijkheid dat op termijn sprake is van versnelde degeneratie. De inspectie heeft ProRail gevraagd binnen vier weken met een plan van aanpak te komen dat ertoe moet leiden dat de onderhoudsstaat van de wissels verbetert. In bijgevoegde Infographic staan de bevindingen van de ILT op Kijfhoek samengevat. Ook is de brief van de ILT aan ProRail over deze bevindingen bijgevoegd.

Voorgenomen besluit bereikbaarheid hulpdiensten

Op 12 juni heeft in een goede en constructieve sfeer een bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de gemeente Zwijndrecht, Barendrecht, ProRail, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en DB Cargo als de enige gebruiker van de heuvel op het emplacement Kijfhoek. We hebben daar een voorgenomen besluit genomen over een maatregelenpakket om de bereikbaarheid voor de hulpdiensten op Kijfhoek verder te verbeteren:

1. de aanleg van twee extra calamiteitenwegen en het saneren van twee heuvelsporen;
2. de aanschaf van twee industriële blusvoertuigen;
3. het onderzoek van een vorm van samenwerking tussen de bedrijfsbrandweer Kijfhoek en de overheidsbrandweer.

Het doel van het onderzoek is te komen tot een samenwerkingsverband tussen de bedrijfsbrandweer en de gemeentelijke brandweer van Zwijndrecht. Deze samenwerking kan resulteren in een voor beide partijen professionele verbetering van de integrale brandweezorg op Kijfhoek, een efficiëntere inzet van middelen alsook een verbetering van de regionale risicobeheersing. ProRail zal een nieuw brandveiligheidsrapport opstellen, waarop het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid een nieuw besluit kan nemen over de aanwijzing Bedrijfsbrandweer Kijfhoek. Naar verwachting leidt dit besluit, met inachtneming van de aanleg van de nieuwe calamiteitenwegen, tot verkleining van de bedrijfsbrandweerploeg. Dit proces verwachten we medio 2020 te kunnen afronden. Dan kan een definitief besluit genomen worden over het maatregelenpakket. De afspraak met ProRail is dat de voorbereidingen voor de aanbesteding voor de aanleg van de calamiteitenwegen alvast worden gestart. De realisatie zal naar verwachting eind 2021 gereed zijn.

Met deze bestuurlijke afspraak beschouw ik de motie van de leden Amhaouch (CDA) en Schonis (D66) als afgedaan.⁴

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁴ Kamerstuk 29 984, nr.794